

FELAVATTÁK AZ ORSZÁG ELSŐ NYOMDAMŰZEUMÁT GYOMÁN

1970. augusztus 30-án új múzeum nyitotta meg kapuit Békés megyében. Az ország első nyomdamúzeuma méltán talált otthonra Gyomán, a világhíres nyomdászcsalád, Knerék hajdani lakóházában.

A községi kultúrotthon nagytermében rendezett avatóünnepségen az elnökség tagjai között foglalt helyet dr. Ortutay Gyula akadémikus, Enyedi G. Sándor és Zalai György, az MSZMP Békés megyei bizottságának titkárai, Nagy János, a megyei tanács vb-elnökhelyettese, Botyánszki Pál, a Kner Nyomda igazgatója, Haiman György, az Iparművészeti Főiskola tanána, valamint Szántó Tibor művészettörténész.

Ünnepi beszédet dr. Ortutay Gyula akadémikus, a Kner család régi tisztelője, Kner Imre jó barátja mondott. Beszédében többek között kiemelte, hogy bár a Kner-nemzedék áldozatkész, magas művészi színvonalú tipográfiai munkája nyomán világhíressé lett gyomai üzemet a második világháború lerombolta, Kner Imrét elpusztította, a család tagjait szétszórta, ma, 1970-ben a Kner Nyomda mégis új, modern formában, hatalmas nyomdaüzemként él és dolgozik. A magyar könyv története elválaszthatatlan a vidéktől, a gyomai Kner család nevével, Békés megyétől. Éppen ezért — mondotta dr. Ortutay Gyula — fejleszteni és támogatni kell a vidéki nyomdaipart, hiszen kár lenne temetni a könyvet, amely örök útítársa marad a tanulni, művelődni vágyó embereknek. A kis vidéki gyomai nyomdából a felszabadulás után naggyá nőtt Kner Nyomda ma már évente 360 tonna könyvet, 600 000 kötetet készít Knerék szellemében. A gyár termékei ma is világszínvonalon állanak, s a magyar könyvművészet Knerék alapozta hírnevét öregbítik szerte a világon.

A Kner Nyomdamúzeum megalkotói éppen ezt a fejlődést kívánták a kiállítás anyagán keresztül reprezentálni. Az öt kiállítási terem felőleli egész Békés megye nyomdaiparának fejlődését Réthy (Schlotterbeck) Lipót 1846 szeptemberében létesített szarvasi kis nyomdai üzemétől Dobay János 1860-ban megnyílt gyulai műhelyének, Tevan Adolf és Tevan Andor 1903-tól Békéscsabán működő nyomdájának ismertetésén keresztül a gyomai Kner-nyomda történetéig, hogy végül bemutassa a békéscsabai Kner Nyomdának a régi, magas művészi fokon álló, világhírű tipográfiai hagyományokat folytató és továbbfejlesztő modern, a mai ízlésnek megfelelő nyomdaipari termékeit.

Természetesen a kiállítás leggazdagabb, legértékesebb anyaga a gyomai Kner-nyomda történetét dolgozza fel. Nem kis feladatra vállalkoztak a kiállítás tervezői és kivitelezői, amikor Kner Imre sokirányú tipográfiai, könyvkiadói, szervezői és művészeti tevékenységét kívánták áttekinthető módon, minden területre kiterjedő gondossággal bemutatni. Éppen ezért csak a teljes elismerés hangján szólhatunk a Kner Imre munkásságát bemutató két kiállítási teremről, mert kitűnő választásban, finom ízléssel elhelyezett könyvekben gyönyörködhattunk.

Remek könyvek születtek a Kner—Kozma—Király triász alkotóműhelyében, amelyek legszebbjei, a *Három Csipke Könyv*, a 12 kötetes *Kner Klasszikusok*, a *Monumenta Literarum* ma is a kiállítás legtöbb megcsodált darabjai. Örömmel láttuk a múzeum egyik vitrinjében a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának kiadásában megjelent és a Buday György művészi fametszeteivel díszített *Book of Ballads* és a *Nyiri és rétközi parasztmesék* c. könyveket. Jó néhány kiállított levélrészlet, fénykép tanúsítja, hogy Kner Imre nemcsak kora nemzetközileg is elismert tipográfusa volt, hanem a leghaladóbb gondolkodású kortársakkal (pl. Hatvany Lajos, Kodály Zoltán, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, a Szegedi Fiatalok: Buday

György, Radnóti Miklós, Ortutay Gyula) szoros baráti és munkakapcsolatot kiépítve tevékenykedett fáradhatatlanul a magyar kultúra felemeléséért.

Egyetlen hiányosságot kell megemlítenünk csupán. A múzeum létrehozásában a legkiemelkedőbb munkát végzők (Botyánszky Pál, Elek László, Kass János, dr. Szabó Ferenc) teljesen megérdemelt kitüntetésben részesültek, egyetlen szó sem esett azonban az időközben elhunyt Malatinszky Lajosról, aki pedig mint Kner Imre hajdani munkatársa és tisztelője, évtizedeken át gyűjtötte és őrizte nagy szeretettel és hozzáértéssel a gyomai Kner-nyomdával kapcsolatos anyagokat.

HARMATI IDA

HÍREK

Az elmúlt hónapban vendégeink voltak: Kántor Lajos irodalomtörténész, kritikus, a kolozsvári Korunk szerkesztő bizottságának tagja, Beke György író, a bukaresti Előre munkatársa és dr. Bori Imre, az újvidéki egyetem Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszékének professzora, a Hid szerkesztő bizottságának tagja.

*

Az Országos Béketanács vendégeként tartózkodott hazánkban Irina Levcsenko szovjet író, a Szovjetunió Hőse, aki 1944-ben részt vett a Szeged környéki harcokban. Mostani szegedi tartózkodása idején ellátogatott a Sajtóházba is, ahol az írócsoport és a Tiszai képviselőivel folytatott baráti megbeszélést.

E számunk szerzői közül Bartalis János (Kolozsvár) és Horváth István (Kolozsvár) romániai, Kovács Vilmos (Ungvár) szovjetunióbeli magyar író.

SZERKESZTŐI ÜZENET

Nem közölhető írást küldtek: G. A. Budapest, K. L. Karcag, T. L. F. Rédics, V. K. M. Székesfehérvár, Z. A. Csökmő, B. T. Baja, B. J. Budapest, Sz. L. Budapest, T. E. Hódmezővásárhely, B. A. Budapest, P. L. Budapest, Cz. J. Budapest, Gy. B. Budapest, G. Gy. Gödöllő, F. M. Mezőkovácsháza, W. I. Székesfehérvár, V. I. Tatabánya.